

Stan na 01.04.2015

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 30 maja 1996 r.

w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy.*

Na podstawie art. 179 § 4 i art. 229 § 8 Kodeksu pracy zarządza się, co następuje:

§ 1.

1. Rozporządzenie określa:

- 1) zakres wstępnych, okresowych i kontrolnych badań lekarskich pracowników, o których mowa w art. 229 § 1, 2 i 5 Kodeksu pracy, zwanych dalej "badaniami profilaktycznymi", tryb ich przeprowadzania oraz sposób dokumentowania i kontroli tych badań,
- 2) częstotliwość wykonywania badań okresowych,
- 3) zakres profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami, o której mowa w art. 229 § 6 zdanie drugie Kodeksu pracy, niezbędnej z uwagi na warunki pracy,
- 4) tryb wydawania i przechowywania orzeczeń lekarskich:
  - a) o utracie przez pracownika zdolności do wykonywania dotychczasowej pracy (art. 43 pkt 2 Kodeksu pracy),
  - b) o konieczności przeniesienia pracownika do innej pracy ze względu na stwierdzenie szkodliwego wpływu wykonywanej pracy na zdrowie pracownika (art. 55 § 1 Kodeksu pracy),
  - c) ¹ (uchylona),
  - d) stwierdzających, że dana praca zagraża zdrowiu młodocianego (art. 201 § 2 Kodeksu pracy),
  - e) o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy na określonym stanowisku (art. 229 § 4 Kodeksu pracy),
  - f) stwierdzających u pracownika objawy wskazujące na powstawanie choroby zawodowej (art. 230 § 1 Kodeksu pracy),
  - g) stwierdzających niezdolność do wykonywania dotychczasowej pracy u pracownika, który uległ wypadkowi przy pracy lub u którego stwierdzono chorobę zawodową, lecz nie zaliczono go do żadnej z grup inwalidów (art. 231 Kodeksu pracy),

5) dodatkowe wymagania kwalifikacyjne, jakie powinni spełniać lekarze przeprowadzający badania profilaktyczne oraz sprawujący profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikami, niezbędną z uwagi na warunki pracy.

2. Rozporządzenie określa ponadto tryb wydawania zaświadczeń i świadectw do celów przewidzianych w art. 92 § 1, art. 129⁵ pkt 2, art. 177 § 1 i 3, art. 178 § 1, art. 180 § 3 i 4, art. 185 Kodeksu pracy oraz w przepisach o urlopach wychowawczych.

§ 2.

1. Zakres i częstotliwość badań profilaktycznych określają wskazówki metodyczne w sprawie przeprowadzania badań profilaktycznych pracowników, zwane dalej "wskazówkami metodycznymi", stanowiące załącznik nr 1 do rozporządzenia.

2. Lekarz przeprowadzający badania profilaktyczne może poszerzyć jego zakres o dodatkowe specjalistyczne badania konsultacyjne oraz badania dodatkowe, a także wyznaczyć krótszy termin następnego badania, niż to określono we wskazówkach metodycznych, jeżeli stwierdzi, że jest to niezbędne dla prawidłowej oceny stanu zdrowia osoby przyjmowanej do pracy lub pracownika.

3. Specjalistyczne badania konsultacyjne oraz badania dodatkowe, o których mowa w ust. 2, stanowią część badania profilaktycznego.

4.² Lekarz przeprowadzający badania profilaktyczne korzysta z zaleceń dotyczących postępowania lekarskiego w stosunku do pracowników poddanych określonym narażeniom, upowszechnianych przez instytuty badawcze w dziedzinie medycyny pracy, a w odniesieniu do osób zatrudnionych w transporcie kolejowym także przez Centrum Naukowe Medycyny Kolejowej.

5.³ Badania profilaktyczne kończą się orzeczeniem lekarskim stwierdzającym:

- 1) brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku albo
- 2) istnienie przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku

- w warunkach pracy opisanych w skierowaniu na badania lekarskie, o którym mowa w § 4.

§ 3.

1. W sprawach, o których mowa w § 1 ust. 1 pkt 4, lekarz orzeka na podstawie wyników przeprowadzonego badania lekarskiego oraz oceny zagrożeń dla zdrowia i życia pracownika, występujących na stanowisku pracy.

2. Oceny zagrożeń, o których mowa w ust. 1, lekarz dokonuje na podstawie przekazywanej przez pracodawcę informacji o występowaniu czynników szkodliwych dla zdrowia lub warunków uciążliwych, w tym również o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących na stanowiskach pracy. Wskazane jest, aby lekarz uzupełnił informacje pracodawcy o spostrzeżenia z przeprowadzonych wizytacji stanowisk pracy.

3. Lekarz przeprowadzający badanie profilaktyczne dokonuje w dokumentacji medycznej pracownika opisu badania oraz wpisu treści orzeczenia.

4.⁴ Lekarz przeprowadzający badania profilaktyczne wydaje orzeczenie lekarskie osobie badanej oraz pracodawcy:

1) według wzoru określonego w załączniku nr 2 do rozporządzenia, jeżeli orzeczenie dotyczy przypadków wymienionych w § 1 ust. 1 pkt 4 lit. a) i e),

2) według wzoru określonego w załączniku nr 3 do rozporządzenia, jeżeli orzeczenie dotyczy przypadków wymienionych w § 1 ust. 1 pkt 4 lit. b)-d), f) i g).

5.⁵ (uchylony).

§ 4.

1. Badanie profilaktyczne przeprowadza się na podstawie skierowania wydanego przez pracodawcę.

1a.⁶ Skierowanie, o którym mowa w ust. 1, jest wydawane w dwóch egzemplarzach, z których jeden otrzymuje osoba kierowana na badania.

2. Skierowanie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać:

- 1) określenie rodzaju badania profilaktycznego, jakie ma być wykonane,
- 2) w przypadku osób przyjmowanych do pracy lub pracowników przenoszonych na inne stanowiska pracy - określenie stanowiska pracy, na którym osoba ta ma być zatrudniona; w tym przypadku pracodawca może wskazać w skierowaniu dwa lub więcej stanowisk pracy, w kolejności odpowiadającej potrzebom zakładu,
- 3) w przypadku pracowników - określenie stanowiska pracy, na którym pracownik jest zatrudniony,
- 4)⁷ opis warunków pracy uwzględniający informacje o występowaniu na stanowisku lub stanowiskach pracy, o których mowa w pkt 2 i 3, czynników niebezpiecznych, szkodliwych dla zdrowia lub czynników uciążliwych i innych wynikających ze sposobu wykonywania pracy, z podaniem wielkości narażenia oraz aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, wykonanych na tych stanowiskach.

3.⁸ Wzór skierowania na badania lekarskie stanowi załącznik nr 3a do rozporządzenia.

§ 5.⁹

1. Od orzeczenia lekarskiego, o którym mowa w § 2 ust. 5, przysługuje odwołanie wnoszone na piśmie.

2. Odwołanie przysługuje osobie badanej oraz pracodawcy, który wydał skierowanie na badania lekarskie.

3. Odwołanie wraz z jego uzasadnieniem wnosi się w terminie 7 dni od dnia otrzymania orzeczenia lekarskiego, za pośrednictwem lekarza, który je wydał, do jednego z podmiotów odwoławczych, którymi są:

- 1) wojewódzkie ośrodki medycyny pracy właściwe ze względu na miejsce świadczenia pracy lub siedzibę jednostki organizacyjnej, w której jest zatrudniony pracownik;
- 2) instytuty badawcze w dziedzinie medycyny pracy lub Uniwersyteckie Centrum Medycyny Morskiej i Tropikalnej w Gdyni, jeżeli odwołanie dotyczy orzeczenia lekarskiego wydanego przez lekarza zatrudnionego w wojewódzkim ośrodku medycyny pracy;
- 3) Centrum Naukowe Medycyny Kolejowej, jeżeli odwołanie dotyczy orzeczenia lekarskiego wydanego przez Kolejowy Zakład Medycyny Pracy;
- 4) podmioty lecznicze utworzone i wyznaczone przez Ministra Obrony Narodowej.

4. Lekarz, za pośrednictwem którego jest składane odwołanie, w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania, przekazuje je wraz z dokumentacją stanowiącą podstawę wydanego orzeczenia lekarskiego do właściwego podmiotu, o którym mowa w ust. 3.

5. Badania w trybie odwołania przeprowadza w terminie 14 dni od dnia otrzymania odwołania właściwy podmiot, o którym mowa w ust. 3.

6. Orzeczenie lekarskie wydane w trybie odwołania jest ostateczne.

§ 6.

Zakres profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami, niezbędnej z uwagi na warunki pracy, obejmuje:

1) ¹⁰ w przypadkach, o których mowa w § 1 ust. 1 pkt 4 lit. b), f) i g) - przeprowadzenie badań lekarskich poza terminami wynikającymi z częstotliwości wykonywania badań okresowych i orzekanie o możliwości wykonywania dotychczasowej pracy; skierowanie na badania lekarskie wydaje pracodawca po zgłoszeniu przez pracownika niemożności wykonywania dotychczasowej pracy,

2) w razie wystąpienia przypadku choroby zawodowej - wykonanie u pracowników, zatrudnionych na stanowiskach pracy stwarzających podobne zagrożenie, badań celowanych lub testów ekspozycyjnych, ukierunkowanych na wczesną diagnostykę ewentualnych zmian chorobowych u tych pracowników,

3) w razie gdy pracownicy wykonują pracę w warunkach występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia:

- a) wprowadzenie monitorowania stanu zdrowia tych pracowników,
- b) szkolenie pracowników w zakresie ochrony przed zagrożeniami i możliwościami ograniczenia ryzyka zawodowego, jakie wiążą się z pracą wykonywaną w tych warunkach,

3a) ¹¹ w przypadku gdy pracownicy wykonują pracę w warunkach przekroczeń wartości maksymalnych dopuszczalnych ekspozycji na promieniowanie optyczne oraz w przypadku gdy w wyniku badań lekarskich stwierdzono u pracownika chorobę lub niekorzystne dla zdrowia skutki, które w opinii lekarza są wynikiem narażenia na promieniowanie optyczne w pracy, lekarz sprawujący opiekę zdrowotną:

- a) zawiadamia pracowników o wynikach badań lekarskich oraz informuje, jakim badaniom lekarskim powinni się poddać po ustaniu narażenia na promieniowanie optyczne,
- b) dokonuje okresowych analiz wyników kontroli zdrowia pracowników oraz informuje pracodawcę o wynikach tych analiz z uwzględnieniem tajemnicy lekarskiej,

4) uczestniczenie lekarza sprawującego opiekę zdrowotną nad pracownikami w komisji bezpieczeństwa i higieny pracy, powołanej w trybie określonym w art. 237¹² Kodeksu pracy.

§ 7.

1. Badania profilaktyczne oraz profilaktyczną opiekę zdrowotną niezbędną z uwagi na warunki pracy wykonują, z zastrzeżeniem ust. 2-5, lekarze, którzy:

- 1) ¹² posiadają specjalizację w dziedzinie: medycyny pracy, medycyny przemysłowej, medycyny morskiej i tropikalnej, medycyny kolejowej, medycyny transportu, medycyny lotniczej lub higieny pracy,

2) byli zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres co najmniej 6 lat przed dniem wejścia w życie rozporządzenia jako:

- a) rejonowi lekarze przemysłowi,
- b) lekarze poradni medycyny pracy lub poradni dla młodocianych, działających w przemysłowych publicznych zakładach opieki zdrowotnej,
- c) rejonowi lub zakładowi lekarze kolejowej służby zdrowia,
- d) lekarze rejonowi w zakładach opieki zdrowotnej dla szkół wyższych lub jednostek badawczo-rozwojowych, jeżeli sprawowali profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikami wykonującymi pracę na stanowiskach pracy, na których stwierdzono występowanie czynników szkodliwych dla zdrowia lub warunków uciążliwych, wymienionych we wskazówkach metodycznych, o których mowa w § 2 ust. 1,
- e) lekarze zakładowi w publicznych zakładach opieki zdrowotnej - wyłącznie w odniesieniu do pracowników tych zakładów,
- f) lekarze w poradniach rehabilitacyjnych dla inwalidów - wyłącznie w stosunku do pracowników zatrudnionych w spółdzielczości inwalidzkiej,

3) pełnili służbę lub byli zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres co najmniej 3 lat jako lekarze w jednostkach wojskowych lub zakładach opieki zdrowotnej tworzonych i utrzymywanych przez Ministra Obrony Narodowej lub Ministra Spraw Wewnętrznych - wyłącznie w stosunku do pracowników objętych ich opieką w tych resortach.

2. Lekarze określani w ust. 1 pkt 2 lit. a)-d) są obowiązani ukończyć w terminie trzech lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia kurs doskonalący, organizowany przez jednostkę badawczo-rozwojową w dziedzinie medycyny pracy lub ośrodek wyznaczony przez tę jednostkę.

3. Badania profilaktyczne pracowników narażonych na działanie promieniowania jonizującego mogą przeprowadzać lekarze, o których mowa w ust. 1, po zaliczeniu odpowiedniego przeszkolenia w jednostce badawczo-rozwojowej w dziedzinie medycyny pracy.

4. Badania profilaktyczne pracowników wykonujących pracę w warunkach tropikalnych, morskich i podwodnych oraz pracowników wyjeżdżających do pracy lub powracających z pracy w warunkach tropikalnych mogą przeprowadzać lekarze, o których mowa w ust. 1, po zaliczeniu odpowiedniego przeszkolenia i Instytucie Medycyny Morskiej i Tropikalnej lub w ośrodku wyznaczonym przez ten Instytut.

5. Badania profilaktyczne pracowników wykonujących pracę na stanowiskach związanych z bezpieczeństwem ruchu kolejowego mogą przeprowadzać lekarze, o których mowa w ust. 1, po zaliczeniu odpowiedniego przeszkolenia w Centrum Naukowym Medycyny Kolejowej.

6.¹³ Badania profilaktyczne mogą wykonywać również lekarze specjalizujący się w medycynie pracy lub medycynie transportu, po zaliczeniu kursu podstawowego przewidzianego w programie tych specjalizacji, jednak tylko w okresie szkolenia specjalizacyjnego, określonego w odrębnych przepisach, i w miejscu odbywania stażu specjalizacyjnego.

7. Badania profilaktyczne pracowników, u których na stanowisku pracy nie stwierdzono występowania czynników szkodliwych dla zdrowia lub warunków uciążliwych, wymienionych we wskazówkach metodycznych, o których mowa w § 2 ust. 1, mogą przeprowadzać również lekarze posiadający specjalizację w dziedzinie medycyny ogólnej lub medycyny rodzinnej.

§ 8.

1. Lekarz spełniający dodatkowe wymagania kwalifikacyjne, określone w § 7, który zamierza wykonywać badania profilaktyczne, zgłasza do wojewódzkiego ośrodka medycyny pracy, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania, wniosek o dokonanie wpisu do rejestru lekarzy przeprowadzających badania profilaktyczne, prowadzone według wzoru stanowiącego załącznik nr 4 do rozporządzenia. Nie dotyczy to lekarzy, o których mowa w § 7 ust. 1 pkt 3. Lekarz wpisany do rejestru lekarzy otrzymuje zaświadczenie potwierdzające dokonanie wpisu, według wzoru określonego w załączniku nr 5 do rozporządzenia.
2. Lekarz przeprowadzający badanie profilaktyczne posługuje się pieczęcią o wzorze określonym w załączniku nr 6 do rozporządzenia.
3. Jeżeli badania profilaktyczne mają być przeprowadzane przez lekarza zarejestrowanego, w trybie określonym w ust. 1, w innym województwie, lekarz ten jest zobowiązany złożyć informację o miejscu wykonywania tych badań we właściwym terytorialnie wojewódzkim ośrodku medycyny pracy.
4. Wojewódzki ośrodek medycyny pracy udostępnia rejestr organom Państwowej Inspekcji Pracy i Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz zainteresowanym pracodawcom.

§ 9.

1. Lekarze przeprowadzający badania profilaktyczne prowadzą dokumentację medyczną, która obejmuje:

- 1) kartę badania profilaktycznego,
  - 2) ¹⁴ rejestr wydanych orzeczeń.
2. Karta badania profilaktycznego powinna zawierać:
- 1) identyfikator jednostki wykonującej badanie profilaktyczne (nazwa, adres, numer identyfikacyjny REGON) oraz lekarza udzielającego świadczeń (imię i nazwisko oraz symbole cyfrowe i literowe umieszczone na pieczęci, o której mowa w § 8 ust. 2), a w przypadku lekarza prywatnie praktykującego - imię i nazwisko lekarza, adres, numer identyfikacyjny REGON oraz symbole cyfrowe i literowe umieszczone na pieczęci, o której mowa w § 8 ust. 2,
  - 2) dane identyfikacyjne osoby objętej badaniami (imię i nazwisko, datę urodzenia, adres zamieszkania),
  - 3) dane identyfikacyjne miejsca pracy osoby objętej badaniami (nazwa, adres, numer identyfikacyjny REGON),
  - 4) dane o przebiegu zatrudnienia osoby badanej,
  - 5) ocenę zagrożeń dla zdrowia pracownika lub stwierdzenie ich braku, wynikającą z informacji pracodawcy o występowaniu czynników szkodliwych lub uciążliwych na stanowisku pracy zajmowanym przez osobę badaną,
  - 6) dane z wywiadu lekarskiego i badania przedmiotowego,
  - 7) wyniki badań diagnostycznych i (lub) konsultacyjnych,
  - 8) uzasadnienie poszerzenia zakresu lub skrócenia częstotliwości wykonania badania profilaktycznego w stosunku do ustaleń zawartych we wskazówkach metodycznych,

9) treść orzeczenia.

3. Wzór rejestru, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, stanowi załącznik nr 7 do rozporządzenia.

4. Do przechowywania dokumentacji badań profilaktycznych stosuje się odpowiednio ogólnie obowiązujące przepisy o dokumentacji medycznej.

§ 10.

1. Kontrola badań profilaktycznych polega na ocenie prawidłowości:

1) trybu, zakresu i częstotliwości tych badań,

2) wydawania i dokumentowania orzeczeń lekarskich do celów przewidzianych w Kodeksie pracy .

2.¹⁵ Kontrolę wykonuje wojewódzki ośrodek medycyny pracy właściwy terytorialnie ze względu na miejsce wykonywania badań, a w przypadku gdy badania wykonuje lekarz zatrudniony w tym ośrodku - instytut badawczy w dziedzinie medycyny pracy. W przypadku badań profilaktycznych osób zatrudnionych w transporcie kolejowym, przeprowadzanych przez Kolejowy Zakład Medycyny Pracy, kontrolę wykonuje Centrum Naukowe Medycyny Kolejowej.

3. Kontrola zakresu badań profilaktycznych oraz dokumentacji medycznej tych badań może być wykonywana jedynie przez lekarzy.

4.¹⁶ Osoby przeprowadzające kontrolę przedstawiają poczynione spostrzeżenia lekarzowi, którego czynności były przedmiotem kontroli, a jeżeli badania profilaktyczne wykonywane były w podmiocie leczniczym - również kierownikowi tego podmiotu, a ocenę i wnioski - kierownikowi jednostki przeprowadzającej kontrolę, o której mowa w ust. 2.

5. Jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono istotne uchybienia dotyczące trybu, zakresu i częstotliwości przeprowadzania badań profilaktycznych lub wydawania i dokumentowania orzeczeń lekarskich, wykonywanie tych badań bez wymaganych kwalifikacji bądź z pominięciem wpisu do rejestru, o którym mowa w § 8 ust. 1, kierownik jednostki przeprowadzającej kontrolę występuje do właściwej terytorialnie okręgowej rady lekarskiej lub okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej o wszczęcie odpowiedniego postępowania.

§ 11.

1.¹⁷ Do celów przewidzianych w art. 92 § 1 Kodeksu pracy zaświadczenia lekarskie wydawane są w trybie i według wzoru określonych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wystawiania zaświadczeń lekarskich, wzoru zaświadczenia lekarskiego i zaświadczenia lekarskiego wydanego w wyniku kontroli lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 229).

2. Do celów przewidzianych w pozostałych przepisach, o których mowa w § 1 ust. 2, zaświadczenia i świadectwa wydawane są przez lekarzy według wzoru Mz/L-1. Z wydanego osobie zainteresowanej zaświadczenia lub świadectwa nie sporządza się kopii, chyba że pracownik jest zatrudniony u więcej niż jednego pracodawcy. Przepis § 9 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

§ 12.

Lekarze, którzy uzyskali uprawnienia do przeprowadzania badań profilaktycznych na podstawie dotychczasowych przepisów, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia składają

wnioski o dokonanie wpisu do rejestru lekarzy przeprowadzających badania profilaktyczne, o którym mowa w § 8 ust. 1.

§ 13.

Rozporządzenie nie narusza przepisów dotyczących badań lekarskich osób przyjmowanych do pracy i pracowników:

- 1) zatrudnionych na polskich statkach morskich,
- 2) dla których w myśl obowiązujących przepisów uzyskanie odpowiedniego orzeczenia lekarskiego jest warunkiem nabycia lub posiadania uprawnień do wykonywania określonego zawodu lub czynności bądź jest niezbędne ze względów sanitarno-epidemiologicznych,
- 3) skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem, zgodnie z odrębnymi przepisami.

§ 14.¹⁸

W okresie do dnia 31 grudnia 2000 r. dopuszcza się wykonywanie badań profilaktycznych pracowników Przedsiębiorstwa Państwowego "Polskie Koleje Państwowe" przez lekarzy zatrudnionych w kolejowej służbie zdrowia, którzy odbyli w okresie do dnia 31 grudnia 1996 r. odpowiednie przeszkolenie w Centrum Naukowym Medycyny Kolejowej.

§ 14a.¹⁹

Lekarze, którzy nie ukończyli kursów doskonalących w terminie określonym w § 7 ust. 2, mogą wykonywać badania profilaktyczne oraz profilaktyczną opiekę zdrowotną pod warunkiem, że ukończą kurs doskonalący w terminie do dnia 31 grudnia 2001 r.

§ 15.

Traci moc rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 10 grudnia 1974 r. w sprawie przeprowadzenia badań lekarskich pracowników (Dz. U. Nr 48, poz. 296, z 1988 r. Nr 18, poz. 127, z 1992 r. Nr 62, poz. 313 i z 1996 r. Nr 7, poz. 45), z wyjątkiem § 15a, który traci moc z dniem 31 grudnia 1996 r.

§ 16.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.